

רשימות

בפרשת השבוע

אחרי מות קדושים

פרק ט"ז פסוק א'

אחרי מות שני בני אהרן

רש"י: מה תלמוד לומר, היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אצל רופא, אמר לו אל תאכל צונן, ואל תשכב בטחב, בא אחר ואמר לו, אל תאכל צונן, ואל תשכב בטחב, שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן.

יש לדייק מלשוננו של רש"י, שהראשון היה רופא והשני הוא "אחר" ולא רופא, ואף על פי כן הוא מזרז אותו יותר מהרופא, כיון שהוא מפחידו בדברים, וכל שכן אם השני היה גם רופא וגם מפחידו בדברים, אז בודאי שהיה מזרז אותו יותר, וקל וחומר יותר גדול אם הוא רופא חולי עמו ישראל.

פרק ט"ז פסוק ל"ב

לכהן תחת אביו

רש"י: ללמד שאם בנו ממלא את מקומו הוא קודם לכל אדם.

[תורת כהנים טז פ.]

בענין מילוי מקום האב ישנה אריכות גדולה בפוסקים [עיין ביורה-דעה סימן רמ"ה סעיף כ"ב ברמ"א], מתי ובאיזה תנאים הבן קודם לכל אדם, כשממשיך את עבודתו של אביו, אך לכולי עלמא ישנה עדיפות לבן, מאדם אחר, וצריך להבין מדוע יש עדיפות לבן יותר מכל אדם?

וי"ל שיש כאן שני ענינים, הראשון הוא שאם אביו נפטר, כנראה שזהו רצונו וצוואתו של אביו, שבנו ימלא את מקומו, שהרי הוא ממשיכו ואין אדם מתקנא בבנו ובתלמידו [סנהדרין קה:], וזה רצונו שהוא ימשיך, וממילא זה כאילו חלק מתנאי עבודתו, כשהאב קיבל את משרתו, שכשהוא יעזוב את העבודה ובנו יהיה ראוי, אזי בנו ימלא מקומו, ואולי אף כשקיבל את המשרה, זאת היתה מחשבתו [ועיין במדבר כ' כ"ה ברש"י ד"ה קח].

והענין השני, אפשר לומר בצורה יותר מעשית, שבנו עדיף על אדם אחר, כיון שגדל אצל אביו וראה כל הקשיים של העבודה, ויודע את הדרך הנכונה להתמודד עם הקשיים שהעבודה הזאת דורשת, כי שמע וראה מאביו היאך לפטור את הבעיות שעולות, ואת הדרך שבה אביו התמודד עם קשיי העבודה, ממילא הוא הכי ראוי לרשת עבודה זו. [הגם שבהתחלה גם אביו עבר זמנים קשים, אך עם עבור זמן סיגל לעצמו דרך היאך לפתור בעיות].

כמעשה ארץ מצרים.

רש"י: מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל, מקולקל מן הכל.

פירוש: שארץ גושן וארץ ישראל היו הגרועים והמקולקלים שבכל המקומות, ולכן הזהירה אותנו התורה להתרחק ממעשיהם ומדרכיהם, וכיון שהם הכי מקולקלים צריך להיזהר מהם יותר, ואפילו שכבר התרחקו ממצרים וגם עבר הרבה זמן, מכיון שהיו מקולקלים ביותר עדיין יכול להיות שנשארה השפעה רעה, בבחינת שורש פורה ראש ולענה, שנשאר רק שורש קטן מאז, ואחר כך היא תצמח לאילן גדול העושה פירות רעים.

עוד י"ל בהיפוך שאם הם רק מקולקלים קצת כל אדם יודע יודע שצריך להיזהר לבל יושפע, אך אם הם מקולקלים ביותר חושב לעצמו שהוא רחוק מאוד מהם ולא שייך שיתקרב אליהם ובודאי לא יושפע מהם, לכן בא הפסוק ואומר לי שגם מכאלה מקולקלים צריך להרחיק.

היהודים נשלחו לגור בארץ גושן, כי היה זה המקום שביקש יוסף הצדיק מיעקב אבינו שיבוא לגור שם, שבו יכלו לגדל בו צאן, בלי להפריע לרגשות של השכנים המצריים שהצאן שימש לאלוהותם, ואף על פי כן כתוב אצלינו שנקרא המקום המקולקל ביותר, ואם כן קשה מדוע נשלחו למקום המקולקל מכל, ואולי י"ל שאז עדיין לא היה כל כך גרוע, ורק אחר כך נכנסו לשם הדברים האסורים. [שהרי הסטרא אחרא מגיע תמיד למקום של קדושה].

ואף אם נאמר שכבר אז היה מקום מקולקל, אולי י"ל שלכן שלח יעקב אבינו את יהודה לפניו לפתוח בית התלמוד כדי שיגן עליהם מפני הרוחות הרעות, כמו שנאמר [בראשית מו, כח, וברש"י שם] "זאת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה".

רואים מהפסוק הזה, שאפילו מקום שנחשב מקום בטוח מבחינה רוחנית ואפילו מקום של יהודים, גם שם יכולים להיכנס דברים גרועים, ולבסוף גם להיחשב למקום הרע ביותר. [ואולי לא מדובר על ארץ גושן אלא על ארץ מצרים שישבו בו המצריים וגם שם ישבו בני ישראל].

דבר אל כל עדת בני ישראל

רש"י: מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלוין בה.

י"ל שלא יאמרו אנשים שעניני קדושה שייכים רק למיוחדים שבעם, ולא לרוב האנשים, ולא קשור אלינו, לכן נאמר פרשה זו בהקהל לכולם, לומר לנו שכולם יכולים להגיע למעלתה של קדושה, מי בדרגה פשוטה ומי בדרגה עליונה.

עוד י"ל ללמד גם את האדם הפשוט שכל אחד ואחד יכול להגיע למדריגות גבוהות של קדושה, ולא יאמר לעצמו שדבר זה גבוה מיכולתו ואינו יכול להשיגו.

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו

haseforim@gmail.com